

Projekt SYRI a přínos sociálních věd

Petra Guasti

25 let ČSDA: rozvíjíme spolupráci napříč vědními obory
22.11. 2023

Struktura

Úvod SYRI

Datové centrum projektu SYRI

Struktura a služby Datového centra SYRI

- Online datové centrum

- Realizace výzkumných šetření

- Koordinované aktivity ke zpřístupnění relevantních existujících dat

- Safe Data Center

- Podpora managementu dat

Závěry

ÚVOD: SYRI

SYRI

- ❖ Národní institut pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik – krátce SYRI je postaven na posílení vzájemných vazeb a vědeckých spoluprací Masarykovy univerzity, Univerzity Karlovy a ústavů Akademie věd ČR.
- ❖ Pod jednou střechou sdružuje 150 vědců z Masarykovy univerzity, Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR.
- ❖ SYRI tvoří 9 výzkumných skupin: Komunikace, riziko a nejistota, Právo a vládnutí, Společenská odolnost, Socioekonomické nerovnosti ve zdraví, Polarizace a populismus, Efektivita zdravotního systému, Vzdělávání, Ekonomické dopady, a Trh práce.
- ❖ Institut SYRI získává data o sociálních procesech, které provázejí krizové a rizikové situace typu pandemií.
- ❖ Na základě nich pak SYRI formuluje doporučení, jak problémy řešit.

SYRI VZNIK

- ❖ Národní institut SYRI vznikl spolu s dalšími čtyřmi instituty jako projekt v rámci programu EXCELES Národního plánu obnovy, financovaný z prostředků EU Next Generation.
- ❖ Národní plán obnovy (NPO) připravila a na svém jednání 17. 5. 2021 schválila vláda a 1. 7. 2021 jej předložila Evropské Komisi.
- ❖ Cílem NPO je zajistit excelentní výzkum ve vybraných oblastech zdravotnictví (infekční choroby a virologie, nádorová onemocnění, metabolická onemocnění, kardiovaskulární choroby, neurověda a sociálně vědní výzkum studující socioekonomické dopady systémových zdravotních rizik).
- ❖ Program EXCELES následně 13. 9. 2021 schválila vláda.
- ❖ Veřejnou soutěž v tomto programu vyhlásilo MŠMT dne 8. 12. 2021 podle zákona o podpoře, výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.
- ❖ Masarykova univerzita, Univerzita Karlova a ústavy Akademie věd ČR vytvořily konsorcium a přihlásily se do této soutěže s návrhem projektu Institutu SYRI. Tato projektová žádost byla posouzena hodnotiteli a vybrána k podpoře.
- ❖ 1. 6. 2022 bylo SYRI zahájeno a potrvá v současné podobě do roku 2025.

DATOVÉ CENTRUM PROJEKTU SYRI

CÍLE DATOVÉHO CENTRA SYRI

- ❖ Řešení specifických potřeb SYRI v oblasti přístupu k datovým zdrojům, vytváření dat, sdílení dat a zpřístupnění dat.
- ❖ Samostatný výstup projektu v podobě veřejně přístupné strukturované datové služby tematicky zaměřené na zkoumání sociálních dopadů pandemie.
- ❖ Datové centrum SYRI je založeno na implementaci principů otevřeného přístupu k výzkumným datům, FAIR data a mezinárodních standardů v oblasti archivace a sdílení sociálních dat.
- ❖ Vytváří tím podmínky pro naplňování vysokých nároků na transparentnost výzkumu a kvalitu výzkumných dat a posiluje integraci projektu SYRI do mezinárodního prostředí Open Science.
- ❖ Přímé napojení datového centra SYRI na existující národní a evropské výzkumné infrastruktury multiplikativně zvyšuje efektivitu investic do vytváření datových zdrojů a zajišťuje dlouhodobou udržitelnost datové infrastruktury vzniklé v projektu.

STRUKTURA A SLUŽBY DATOVÉHO CENTRA SYRI

DISTRIBUOVANÁ VIRTUÁLNÍ DATOVÁ INFRASTRUKTURA

- ❖ datové centrum v Českém sociálněvědním datovém archivu (ČSDA) v Sociologickém ústavu AV ČR tvoří hlavní část datového centra SYRI, kde jsou alokovány všechny společné datové funkce SYRI;
- ❖ síť kontaktních bodů na jednotlivé výzkumné skupiny a týmy s významnými potřebami v oblasti dat.

ONLINE DATOVÉ CENTRUM

- ❖ Je vytvořen specifický Web projektu, který cílí na účastníky projektu, a veřejnost.
- ❖ Pro SYRI byl vytvořen samostatný strukturovaný katalog datových zdrojů, kde účastníci projektu najdou relevantní datové zdroje, a kde budou veřejnosti prezentovány datové zdroje vytvořené SYRI.
- ❖ Data zpřístupňovaná SYRI (open access k výzkumným datům) budou zároveň zařazena do datového katalogu ČSDA, kde se dostanou do kontextu dalších datových zdrojů.
- ❖ Tato data pak budou v návaznosti na postupné vytvoření evropských systémů přístupná též prostřednictvím souborných katalogů evropské výzkumné infrastruktury CESSDA ERIC a EOSC (European Open Science Cloud).

REALIZACE VÝZKUMNÝCH ŠETŘENÍ VE SPOLUPRÁCI S VS PROJEKTU

1) Panelové šetření Život během pandemie (ŽBP, 2022-2025).

- Pokračování dlouhodobého omnibusového šetření realizovaného agenturou PAQ na webovém panelu cca 1600-1700 respondentů.
- Celkem je plánováno 13 vln - primárně pro potřeby aktivit PA1 (D. Numerato), PA4 (D. Džú-rová), PA5 (P. Guasti) a PA6 (M. Koščík) a je možné využití i pro další aktivity.
- Uvedené PA vkládají vlastní moduly otázek, pro analýzu jsou využita data z celého programu šetření, včetně opakovaného behaviorálního modulu, který je součástí od počátku.

2) Šetření Czech Household Panel Study/Proměny české společnosti (CHPS)

- Realizuje se jedna vlna šetření CHPS (převážně v módu CAWI), kde kromě dotazování původních kontaktů je realizován doplňující výběr (refreshment sample).
- Výhodou je větší vzorek respondentů (a také údaje o jiných členech domácnosti včetně dětí) a také unikátnost a multidisciplinární charakter těchto panelových dat

REALIZACE VÝZKUMNÝCH ŠETŘENÍ VE SPOLUPRÁCI S VS PROJEKTU

3) Specifické šetření ředitelů, učitelů a žáků ZŠ realizované CVVM (2023-2024)

- Šetření ředitelů, učitelů a žáků druhého stupně ZŠ na 200 základních školách v ČR, s pravděpodobnostním výběrem škol.
- V roce 2023 jsou dotázáni ředitelé (N=200) a učitelé (N=2000) na vybraných školách, a také je realizována první vlna panelového šetření žáků 6. ročníku těchto škol a to jak tzv. výběrových tříd a nevýběrových tříd (N=2000).
- V roce 2024 bude realizována druhá vlna panelového šetření žáků tentokrát v 7. ročníku. Dotazníky budou zaměřeny na kognitivní testování žáků, atmosféru ve škole nebo v rámci třídy.
- Výzkum pro PA7 (K. Šedřová)

4) Koordinované zadávání otázek do omnibusů CVVM (2022-2024) Realizuje se jedna vlna šetření CHPS

- Omnibusové šetření Naše společnost realizované kvótním výběrem na reprezentativním vzorku kolem 1000 respondentů. Přidáním otázek do šetření budou pokrývány potřeby aktivit PA1 (D. Numerato; důvěra v instituce a dezinformace), PA5 (P. Guasti; politické postoje, polarizace) a PA6 (M. Koščík; důvěra zdravotního systému a dostupnost zdravotních služeb).
- V rámci projektu CVPT budou otázky přidávány (v některých případech opakovaně)

SAFE DATA CENTER

- ❖ Struktura a zařízení pro zabezpečený a kontrolovaný přístup k datům vyžadujícím vysoký stupeň ochrany zejm. z důvodu ochrany osobních údajů.
- ❖ Umožní zpřístupnění některých dat vzniklých v rámci projektu, kde je vyžadována vyšší úroveň ochrany osobních údajů.
- ❖ Vybudování chráněného přístupu může zároveň usnadnit získání (citlivých nebo jinak běžně nedostupných) národních dat od různých institucí a relevantních aktérů (např. UZIS ČR).

PODPORA MANAGEMENTU DAT

- ❖ Program zahrnující informační služby, školení a konzultace vytvoří zázemí pro vytváření datových plánů, práci s datovými zdroji s cílem zajistit implementaci standardů pro sdílení dat, poskytnout oporu pro ochranu osobních údajů při práci s daty, usnadnit analýzu dat a zvýšit jejich kvalitu.
- ❖ Konzultace etických otázek, metodologická podpora přípravy dotazníkových šetření (např. šetření Parlamentu ČR 2023-2024).

ZÁVĚRY

SYRI: POMÁHÁME ZLEPŠOVAT FUNGOVÁNÍ SPOLEČNOSTI

POSLÁNÍM SYRI JE:

- ❖ budovat české centrum excelence v dosud systematicky nezkoumané oblasti
- ❖ propojit elitní vědce z různých oblastí do jednoho funkčního celku
- ❖ upozornit, že sociálně-vědní výzkum řeší aktuální problémy společnosti
- ❖ na příkladu covid-19 dostat politiku systémových rizik do centra zájmu
- ❖ formulovat v reálném čase vědecké výstupy a doporučení pro politiky
- ❖ ukázat, že špičková věda může plnit důležitou společenskou roli

**NIC Z TOHO BY NEBYLO MOŽNÉ BEZ DATOVÉHO
CENTRA SYRI**